

Шаху заздрили усі, незалежно від віку. *Старі-молоді* характеризують явища одного плану, тобто мають – загальну сему.

У реченні *“Вона спопеляла поглядом, і Шах уперше розгубився під натиском її гарячих почуттів і холодної логіки”* [1, с.154] лексичною опозицією є антонімічна пара *“гарячі – холодна”*. Тут лексична опозиція виконує психологічну функцію – підкреслення глибоких почуттів у змалюванні особистості Надії Балунової. Обидва прикметники вживаються у переносному значенні. Лексема *“гарячі”* характеризує героїню як імпульсивну та здатну постояти за себе жінку, а лексема *“холодна”* вказує на розум і розсудливість особистості. Тут контрастний психічний стан персонажів увиразнюють синтагми, ґрунтовані на використанні емотивно-оцінних лексем.

Пор. *“Вони немов знали слова Александра Македонського, які він казав перед боєм воїнам: “Переборіть свій страх – і ви переборете смерть”*[1, с. 11]. Тут лексичну опозицію становлять іменники *“страх-смерть”*. Вони становлять градуальну опозицію, оскільки іменник *“страх”* не має фіксованого проміжку часу, тоді як лексема *“смерть”* вказує на момент зупинки серця, припинення функціонування головного мозку. Опозиція страх-смерть є частиною одного родового поняття *“смерть”*. Між цими лексичними одиницями можна поставити мезоніми – *гнів, торг, апатія, прийняття*, що водночас зі страхом становлять п’ять стадій прийняття смерті.

До градуальних опозицій віднесемо колір вовка – *білий-чорний*. Вовки у романі Віктора Веретенникова *“Заграва”* символізують гідність, честь, сміливість, материнську турботу. Наприклад: *“А вовки взагалі-то розрізняють тільки два кольори: білий і чорний”* [1, с.278] . Лексична опозицію становить антонімічна пара *“білий – чорний”*. Так, вовки, як представники сімейства псових, є дальтоніками. Автор ототожнює Миколу і Дарину Безпритульних з вовками, оскільки ці люди не здатні на компроміс. *“Полюючи, він заковтував шматки м’яса і, повертаючись у лігвище, відригав їх, щоб їли вовчята та вовчиця”* [1, с. 10].

Лексична опозиція активно виконує пізнавальну функцію. Наприклад: *“Полюючи, він заковтував шматки м’яса і, повертаючись у лігвище, відригав їх, щоб їли вовчята та вовчиця”* [1, с. 10]. Дієслівна опозиція *“заковтував – відригав”* уможлиблює бажання адресанта донести інформацію до адресата. Так у тваринному світі вовків саме самець і самка турбуються про потомство нарівні, тоді як у більшості представників тваринного світу вихованням дітей займається, зазвичай, самка.

Отже, в ідіолекті Віктора Веретенникова градуальні лексичні опозиції виконують такі стилістичні функції : психологічні, інформаційну емоційно-оцінну.

Перелік посилань

1. Веретенников В. А. Заграва: Київ: Видавничий центр “Академія”, 2008. 302 с.